

**BESLUIT van GS van Utrecht**

DATUM	22 februari 2019	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-1914	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81E3FA72	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	3 december 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaart planlocatie - maatregelen aanvraag	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen 447 woningen Bloemenbuurt te Utrecht

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 3 december 2018 van Movares, namens Portaal, om ontheffing in het kader van artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

**I. Besluit**

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, van de gierzwaluw en de huismus,

ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, voor de periode tussen **1 maart 2019 en 31 december 2025**.

**II. Omschrijving van de aanvraag**

Uw aanvraag heeft betrekking op het renoveren van 447 woningen in de Bloemenbuurt te Utrecht. Het gebied is ingedeeld in 5 deelgebieden (zie figuur 2 in het activiteitenplan bij de aanvraag). De werkzaamheden bestaan uit:

- het vernieuwen van dakbedekking;
- het vernieuwen van kozijnen;
- het (tijdelijk) verwijderen van gevelbeplanting;
- het aanbrengen van nieuwe gevelisolatie.

Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1 en 3.5 van de wet voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) voor de periode van 1 maart 2019 tot en met 31 december 2025.

**III. Procedure**

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Op 31 januari 2019, 11 februari 2019 en 18 februari 2019 heeft u deze aanvraag aangevuld.

#### IV. Toetsingskader

De gierzwaluw en de huismus zijn beschermd ingevolge artikel 3.1 van de wet. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet.

#### V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

##### Motivering

##### *Gierzwaluw*

In het plangebied zijn nestplaatsen van de gierzwaluw aangetroffen. Er zijn tenminste 14 verblijfplaatsen van de gierzwaluw gezien. Het betreft waarnemingen van invliegende dieren nabij woningen in de Anemoonstraat, Hyacinthstraat, Magnoliastraat, Bremstraat, Geraniumstraat en Groen van Prinstererstraat. Op basis van het gemiddeld aantal laag overvliegende dieren wordt geschat dat er in totaal 32 gierzwaluwnesten in het plangebied aanwezig zijn. Bij werkzaamheden aan een daklijst, dakkapel, tuitgevel of nok kunnen nestplaatsen van gierzwaluwen worden aangetast.

De gierzwaluw gebruikt zijn nest alleen in de periode van half april tot en met half augustus (kwetsbare broedperiode van de soort). Buiten deze periode is de gierzwaluw niet in de omgeving van het nest aanwezig. De werkzaamheden, aan de huizen waar gierzwaluwnesten zijn vastgesteld, worden uitgevoerd buiten deze periode. Er wordt eerst gewerkt in het deel van het betreffende deelgebied waar geen gierzwaluwnesten zijn aangetroffen. Overige woningen (waar geen verblijven van gierzwaluwen zijn vastgesteld) die na 1 maart worden gerenoveerd wordt voorafgaand aan de broedperiode ongeschikt gemaakt. Hierdoor wordt voorkomen dat de gierzwaluw zich hier alsnog gaat vestigen. Per vastgestelde nestplaats worden minimaal vijf alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van ruimte in de overstekken van de dakkappen en het inbouwen van neststenen. Aangezien er rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van 32 gierzwaluwverblijfplaatsen dienen er 160 alternatieve nestplaatsen te worden gerealiseerd. De alternatieve nestplaatsen worden tijdens de renovatiewerkzaamheden aangebracht en zijn beschikbaar voor aanvang van het volgende broedseizoen. De alternatieven worden zoveel mogelijk gerealiseerd op dezelfde locaties als waar de oorspronkelijke verblijfplaats aanwezig was. Met dit alles wordt echter niet voorkomen dat er verblijfplaatsen van de gierzwaluw verloren gaan. Hiervoor is dan ook ontheffing nodig.

De staat van instandhouding van de gierzwaluw is beoordeeld als gunstig (Sovon). Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied geldt dat door het (gefaseerd) toestaan van werkzaamheden de gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw niet in gevaar komt.

##### *Huisumus*

In het plangebied zijn nestplaatsen van de huismus aangetroffen. Er zijn 19 verblijfplaatsen van de huismus vastgesteld. Lokaal is ook functioneel leefgebied in de tuinen van de woningen aanwezig. Het gaat om gevelbeplanting en altijdgroene struiken. Bij de voorgenomen werkzaamheden wordt geen functioneel leefgebied van de huismus aangetast. Mogelijk wordt er wel gevelbeplanting verwijderd maar er blijft voldoende geschikte beplanting voor de huismus aanwezig. Er is dan ook geen sprake van aantasting van essentieel foerageergebied.

De werkzaamheden aan de huizen met huismusnesten worden buiten het kwetsbare broedseizoen (maart t/m augustus) van de soort uitgevoerd. Overige woningen (waar geen verblijven van huismussen zijn vastgesteld) die na 1 maart worden gerenoveerd wordt voorafgaand aan de broedperiode ongeschikt gemaakt. Hierdoor wordt voorkomen dat de huismus zich hier alsnog gaat vestigen. Per vastgestelde nestplaats worden minimaal twee alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van mussenvides. Aangezien er rekening dient te worden gehouden met 19 mussenverblijfplaatsen dienen er 38 alternatieve nestplaatsen te worden verzorgd. De alternatieve nestplaatsen worden tijdens de renovatiewerkzaamheden aangebracht en zijn beschikbaar voor aanvang van het volgende broedseizoen. De alternatieve nestplaatsen worden tijdens de renovatiewerkzaamheden maar ruim voorafgaand aan het broedseizoen geplaatst en op of zo dicht mogelijk bij de bestaande nestlocatie. Het leefgebied van de huismus wordt bij de werkzaamheden bijna geheel ontzien waardoor er altijd voldoende leefgebied beschikbaar blijft. Met dit alles wordt echter niet voorkomen dat er verblijfplaatsen van de gierzwaluw verloren gaan. Hiervoor is dan ook ontheffing nodig.

De huismus is een algemene broedvogel in Nederland, maar kent een dalende trend. De staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig (Sovon). Door het creëren van veel nieuwe verblijfplaatsen waar voldoende leefgebied aanwezig is voor de soort, geldt dat door het (gefaseerd) toestaan van werkzaamheden de gunstige staat van instandhouding van de huismus niet in gevaar komt.

##### *Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis*

In het plangebied zijn verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis aangetroffen. Er zijn tien zomer- en paarverblijfplaatsen vastgesteld van de gewone dwergvleermuis en twee paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis. De paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden in de winter vermoedelijk ook door individuen als winterverblijf gebruikt. De 12 verblijfplaatsen zijn verdeeld over 39 woningen. Dit komt

doordat paarverblijven niet altijd precies op het niveau van een woning kunnen worden aangegeven. Bij alle 39 woningen moet daarom bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van een verblijfplaats. Binnen het plangebied zijn vliegroutes van vleermuizen aangetroffen, van het bebouwd gebied naar het Julianapark. Deze vliegroutes worden niet aangetast door de werkzaamheden. Indien tijdens de werkzaamheden verlichting wordt gebruikt zal dit gerichte verlichting zijn, zodat geen uitstraling naar de vliegroutes plaats vindt. Door de voorgenomen werkzaamheden zullen verblijfplaatsen van de vleermuizen worden aangetast en kunnen vleermuizen worden verstoord en gedood.

De bebouwing wordt minstens 1 week (onder geschikte weersomstandigheden en onder begeleiding van een deskundig ecooloog) voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden ongeschikt gemaakt als verblijfplaats voor vleermuizen. Om verstoring van vleermuizen te beperken wordt bij nachtelijke werkzaamheden zo min mogelijk met kunstlicht gewerkt. Om voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de vleermuizen te bieden worden er in viervoud inbouwmaatregelen gerealiseerd in het plangebied. Het betreft 44 inbouwstenen (per twee aan elkaar gekoppeld). Tevens worden er vier kraamkasten geplaatst, verspreid over de deelgebieden. De inbouwkasten zijn tevens geschikt als winterverblijfplaats. In deelgebied 1 zijn geen spouwmuren aanwezig. Hier worden 28 uitwendige vleermuiskasten opgehangen om te dienen als alternatief voor de aan te tasten verblijfplaatsen in deelgebied 1 en 2. Deze uitwendige kasten blijven permanent hangen. Met dit alles wordt echter niet voorkomen dat er verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis verloren gaan. Ook kan niet voorkomen worden dat er vleermuizen verstoord en/of gedood worden tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden door hun verborgen levenswijze. Hiervoor is dan ook ontheffing nodig.

Zowel de gewone dwergvleermuis als de ruige dwergvleermuis komt ruim verspreid over heel Nederland voor (kennisdocument BIJ12). Naar verwachting is de staat van instandhouding van de lokale populatie goed. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

#### Belang van de aanvraag

Er is ten aanzien van de gierzwaluw en de huismus ontheffing aangevraagd op grond van het belang 'volksgezondheid en of openbare veiligheid'. Er is ten aanzien van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis ontheffing aangevraagd op grond van het belang 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Het project betreft de renovatie van eengezinswoningen. Hiermee wordt de leefomgeving van een grote groep bewoners verbeterd. De huidige woningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. De renovatie van woningen is tevens van belang om CO<sub>2</sub> emissie te verminderen. Dit past ook binnen het convenant 'Energiebesparing Corporatiesector' waar Portaal zich aan heeft geconformeerd en wat een afgeleide is van de doelstelling CO<sub>2</sub> emissie te verminderen om te komen tot voor het milieu zeer wezenlijk gunstige effecten. In het convenant, dat ondertekend is tussen VROM (Wonen, Wijken en Integratie), VROM (Ruimte en Milieu), Aedes (Vereniging van woning corporaties) en Vereniging Nederlandse Woonbond, staat het volgende omschreven:

- het kabinetsprogramma "Schoon & Zuinig" van 18 september 2007, welke in 2020 een CO<sub>2</sub>-reductie van 6 tot 11 Megaton in de gebouwde omgeving beoogt;
- dat de woningcorporaties verenigd in Aedes in het "Antwoord aan de Samenleving" de ambitie hebben uitgesproken om 20% te besparen op het totale gasverbruik in de bestaande sociale huurwoningenvoorraad in de periode 2008 – 2018;
- dat het Rijk met Bouwend Nederland, UNETO-VNI, EnergieNed en VME op 23 januari 2008 het Convenant Energiebesparing bestaande gebouwen ("Meer met Minder") heeft gesloten met de bedoeling een structureel aanbod in de energiebesparingsmarkt voor de gebouwde omgeving te creëren. Aedes is tevens partij geworden van dit convenant.
- dat het Rijk met Bouwend Nederland, NEPROM en NVB op 22 april 2008 het Lenteakkoord Energiebesparing in de nieuwbouw (hierna: "Lenteakkoord") heeft gesloten, waarin doelstellingen zijn geformuleerd met betrekking tot de energieprestatie van nieuwe woningen en overige gebouwen. Er wordt geborgd dat de doelstellingen van het Lenteakkoord ook worden vertaald naar de nieuwbouwproductie van woningcorporaties (40% van de totale nieuwbouwproductie);
- dat in het kader van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (2002/91/EG) in Nederland het energielabel voor woningen en andere gebouwen is ingevoerd per 1 januari 2008 middels het Besluit en de Regeling energieprestatie gebouwen. Partijen willen dit energielabel gebruiken als aangrijpingspunt voor het stimuleren van de verbetering van de energieprestatie van gebouwen.
- dat alle partijen het belang van energiebesparing zien, vanwege het klimaat, de eindigheid van fossiele brandstoffen en de stijging van de energieprijzen in relatie tot de woonlastenontwikkeling;



- Met dit convenant wordt beoogd ten opzichte van de "Referentieramingen energie en emissies 2005-2020" d.d. 1 januari 2005 van ECN een additionele gebouw- en installatiegebonden energiebesparing in de bestaande sociale huurwoningenvoorraad te realiseren van ten minste 24 PJ in de periode 2008 – 2020.
- Met dit convenant wordt tevens beoogd het gestandaardiseerde energieverbruik in de volle breedte van de nieuwbouwproductie van woningcorporaties te verlagen met 25% per 1 januari 2011 en 50% per 1 januari 2015 ten opzichte van het gebouwgebonden energieverbruik in gebouwen die gebouwd worden conform de op 1 januari 2007 vigerende bouwregelgeving en voor zover dat valt onder de reikwijdte van de Energieprestatienorm (EPN).

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen 'volksgezondheid en of openbare veiligheid' en 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om het beschadigen en/of vernielen van nestplaatsen van de gierzwaluw en de huismus en het doden, verstoren en beschadigen/vernielen van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te rechtvaardigen.

#### Alternatievenafweging

De werkzaamheden in het plangebied zijn locatiespecifiek. Het alternatief voor de renovatie betreft sloop en nieuwbouw. Dit is met oog op beschermde soorten geen gunstiger alternatief. De te nemen maatregelen zijn zo gekozen dat verstoring van verblijfplaatsen van met name de gierzwaluw en huismus zo veel mogelijk wordt beperkt.

Mogelijk dat er enkele overwinterende vleermuizen voorkomen maar er worden geen massawinterverblijven verwacht op basis van het uitgevoerde vleermuisonderzoek. Locaties waar zomer- en/of paarverblijven zijn aangetroffen en die in de winter worden gerenoveerd zullen voor aanvang van de winter ongeschikt worden gemaakt. Er zijn geen kraamverblijven aangetroffen in het gebied, rekening houden met de kraamperiode is dan ook niet aan de orde.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

#### VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

#### VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: [www.provincie-utrecht.nl](http://www.provincie-utrecht.nl) onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

#### VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website [www.officielebekendmakingen.nl](http://www.officielebekendmakingen.nl)

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via [servicebureau@provincie-utrecht.nl](mailto:servicebureau@provincie-utrecht.nl), of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website [www.provincie-utrecht.nl](http://www.provincie-utrecht.nl).

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,  
Gedeputeerde Staten van Utrecht,  
namens hen,

A black rectangular box redacting the signature of the official.

Mevr. mr. S.L. Munsel  
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap  
Domein Leefomgeving

# ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Movares op 3 december 2018, namens Stichting Portaal en de aanvullingen hierop van 31 januari 2019, 11 februari 2019 en 18 februari 2019, gelet op de artikelen 3.3 en 3.8 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Stichting Portaal

Adres: Postbus 2211

Postcode en woonplaats: 3500 GE Utrecht

**Ontheffing 81E3FA72 voor het tijdvak van: 1 maart 2019 tot en met 31 december 2025**

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*); van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft een deel van de Bloemenbuurt te Utrecht (zie bijlage 2 bij dit besluit).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

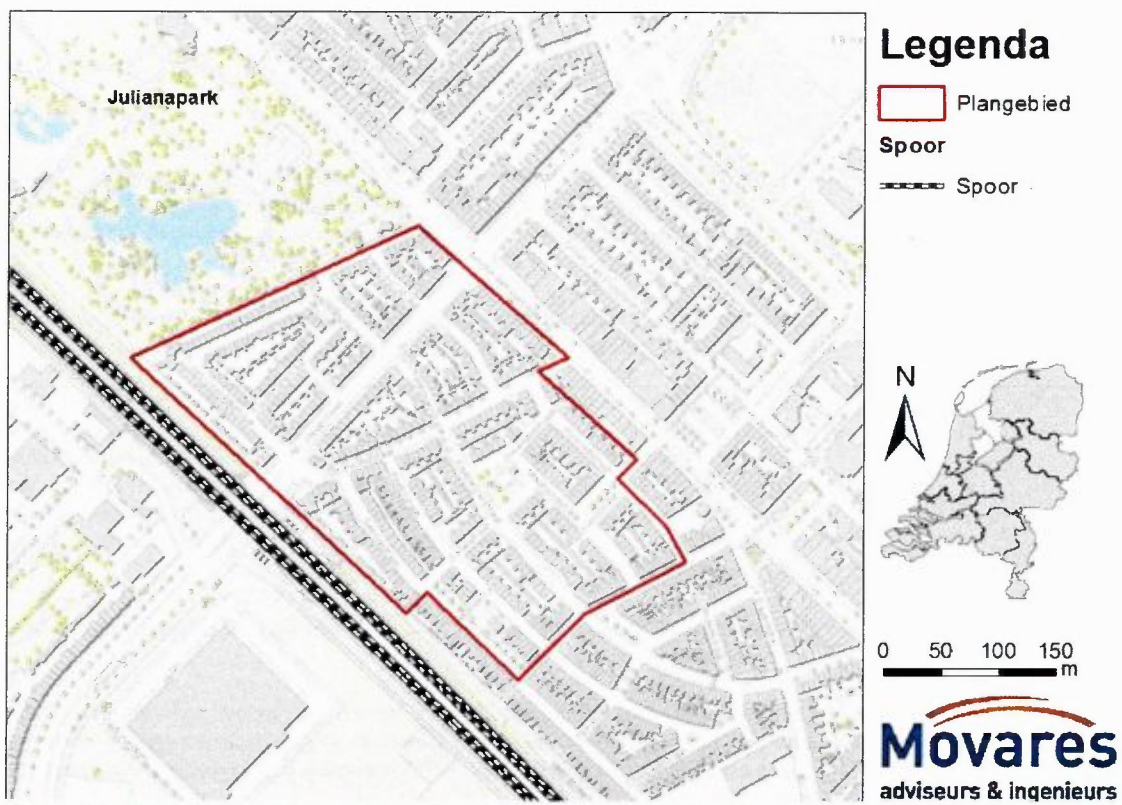
## Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via [servicebureau@provincie-utrecht.nl](mailto:servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
  - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
  - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
  - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
  - d. Wie is de begeleidende ecoloog (inclusief contactgegevens);
  - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecoloog begeleid;
  - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 6 bijgevoegd te zijn.
8. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring / vrijgeven door een ecoloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 10 tot en met 15, geregistreerd.
9. Na afronding van de werkzaamheden dient u het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 8 dient bijgevoegd te worden.

### Specifieke voorschriften

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 5 van het rapport Activiteitenplan ontheffingsaanvraag Wet Natuurbescherming. Woningrenovatie Bloemenbuurt Utrecht van 29 november 2018, de antwoorden op vragen 2 tot en met 8 van 31 januari 2019 en de aanvulling op de aanvraag van 11 februari 2019 (zie bijlage 3 bij dit besluit) dienen te worden opgevolgd.
11. In aanvulling op het bovenstaande is het niet toegestaan vleermuizen fysiek uit het plangebied te verplaatsen. Indien er vleermuizen worden aangetroffen voorafgaand of tijdens de werkzaamheden, dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden totdat de vleermuizen uit eigen beweging het plangebied verlaten hebben. De ecooloog kan hiertoe extra maatregelen treffen om het pand ongeschikt te maken.
12. U dient rekening te houden met de gewenningsperiodes voor het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor de:
  - a. huismus (drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden);
  - b. zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis (drie maanden in de actieve periode);
  - c. paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis (zes maanden voorafgaand aan de paarperiode);
  - d. ruige dwergvleermuis (een maand voorafgaand aan de werkzaamheden).
13. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient (naast de broedperiode) rekening te worden gehouden met de kwetsbare vorstperiode (vanaf -10,0°C of een sneeuwdek van meer dan 2 cm) voor de huismus.
14. De exacte plaatsing van de verschillende alternatieve verblijfplaatsen voor de gierzwaluw, huismus en vleermuizen dient te worden vastgelegd in het ecologisch werkprotocol. De alternatieve nestplaatsen worden zoveel mogelijk op de huidige nestlocaties teruggebracht en in de omgeving van de aangetroffen nestlocaties. Deze detaillering en de uitvoering hiervan dient te worden gerealiseerd door een deskundig ecooloog op het gebied van de aangevraagde soorten.
15. Indien de kasten/voorzieningen voor de gierzwaluwen niet aan/in hetzelfde gebouw worden gerealiseerd als de huidige verblijfplaats dient, om de acceptatie hiervan te stimuleren als alternatieve nestplaats, er het geluid van de gierzwaluw te worden afgespeeld. Het geluid dient dan zo dicht mogelijk bij de nestkast en zo luid mogelijk afgespeeld te worden van begin mei tot in juli, bij mooi weer en vooral tussen 6 en 8 uur en tussen 20.00 en zonsondergang.
16. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze deskundige dient in ieder geval ook bij de start van de werkzaamheden aanwezig te zijn op de planlocatie.
17. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
18. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via [servicebureau@provincie-utrecht.nl](mailto:servicebureau@provincie-utrecht.nl).

Bijlage 2 Kaart planlocatie



*Figuur 1: Bovenaanzicht van het plangebied (rood) in de Utrechtse Bloemenbuurt.*



## 5 Mitigerende maatregelen

Voor de aangetroffen soorten worden maatregelen genomen om de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie te waarborgen en de functionaliteit van de verblijfplaatsen te garanderen. In onderstaande paragrafen worden de maatregelen besproken.

Er wordt begonnen met deelgebied 1 (zie figuur 2). De volgorde van de deelgebieden kan nog worden veranderd maar de start van deelgebied 1 in april 2019 ligt vast.

Omdat de werkzaamheden per deelgebied het hele jaar duren is het lastig om buiten de gevoelige periode te werken van alle soorten (gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis). Wel wordt er in elke deelgebied rekening gehouden met de gevoelige periode van de gierzwaluw en huismus. Met name voor de gierzwaluw is de ervaring dat ze niet snel een nieuwe nestlocatie in gebruik. De werkzaamheden aan de huizen met gierzwaluw- en huismusnesten worden daarom buiten het broedseizoen (maart t/m augustus) uitgevoerd.

### 5.1 Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn in deelgebied 1 t/m 4 (zie figuur 2) meerdere gierzwaluw nesten aanwezig.

De gierzwaluw gebruikt zijn nest alleen in de periode van half april tot en met half augustus. In het geval van late legfels kunnen de vogels tot eind augustus van de nesten gebruik maken. Buiten deze periode is de gierzwaluw niet in de omgeving van het nest aanwezig.

De aangetroffen nestplaatsen zullen door de werkzaamheden aan het dak en de gevel verloren gaan. Ook kunnen de werkzaamheden geluidsoverlast veroorzaken waardoor aanwezige gierzwaluwen mogelijk worden verstoord.

Om de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gierzwaluwen te waarborgen worden de volgende maatregelen getroffen:

#### *Werken buiten kwetsbare periode*

Bij de woningen waar een gierzwaluwnest is vastgesteld, wordt niet gewerkt tijdens het broedseizoen (globaal van half april tot half augustus). Er wordt eerst gewerkt in het deel van het betreffende deelgebied waar geen gierzwaluwnesten zijn aangetroffen. Bijvoorbeeld bij deelgebied 1 wordt pas na het broedseizoen, dus na augustus gewerkt aan het blok met gierzwaluwnesten, namelijk het deel aan de Amsterdamsestraatweg ten zuiden van de St. Josephlaan.

#### *Ongeschikt maken van de woningen*

Woningen die na 1 maart worden gerenoveerd moeten voor aanvang van de broedperiode ongeschikt worden gemaakt. Hierdoor wordt voorkomen dat de gierzwaluw alsnog in de overige woningen (waar geen verblijven van gierzwaluwen zijn vastgesteld) gaan vestigen. Dit kan bijvoorbeeld worden bewerkstelligd door alle voor gierzwaluw geschikte openingen dicht te zetten met fijnmazig gaas (met een maaswijdte van maximaal 8mm x 8mm) of door het plaatsen van een vogelschroef. Het

ongeschikt maken van deze woningen wordt afgestemd met een ter zake kundige op het gebied van de gierzwaluw.

#### *Alternatieve verblijfplaats aanbieden*

Om verlies van verblijfgelegenheid tegen te gaan worden in de te renoveren woningen vervangende verblijven voor gierzwaluwen aangebracht. Per vastgestelde nestplaats worden minimaal vijf alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van ruimte in de overstekken van de dakkapellen en het inbouwen van neststenen. Aangezien er rekening dient te worden gehouden met 32 gierzwaluwverblijfplaatsen dienen er 160 alternatieve nestplaatsen te worden verzorgd.

De woningen in deelgebied 1 hebben geen spouwmuur en hier kunnen daarom geen inbouwkasten worden geplaatst. Een uitzondering zijn een drietal woningen aan de Dr. Schaepmanplein maar omdat dit vrij lage woningen zijn kunnen de inbouwkasten niet hoog genoeg (minimaal 3 meter) geplaatst worden. In deelgebied 1 zal er dus alleen alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van ruimte in de overstekken bij de dakkapellen worden aangeboden. De exacte detaillering van de ruimte in de overstekken bij de dakkapellen moet nog uitgetekend worden. Daarna kan vastgesteld worden of er aanvullende inbouwkasten nodig zijn en zo ja hoeveel aanvullende inbouwkasten nodig zijn om in totaal 160 alternatieve nestplaatsen aan te kunnen bieden. Voor de inbouwkasten wordt gedacht aan gierzwaluwkast type NK GZ 03 van Vivapro (figuur 3).

Deze alternatieve nestplaatsen worden zoveel mogelijk gerealiseerd op dezelfde locaties als waar de oorspronkelijke verblijf aanwezig was. De alternatieve nestplaatsen worden tijdens de renovatiewerkzaamheden aangebracht en zijn beschikbaar voor aanvang van het volgende broedseizoen. De alternatieve nestplaatsen worden zoveel mogelijk op de huidige nestlocaties teruggebracht en in de omgeving van de aangetroffen nestlocaties.

De definitieve keuze van typen en locaties van de vervangende verblijven wordt in een later stadium bepaald, in overleg met een ter zake kundige op het gebied van gierzwaluwen.



*Figuur 3: voorbeeld geschikte gierzwaluwnestkasten,  
IB GZ 03 Inbouwsteen Gierzwaluw*

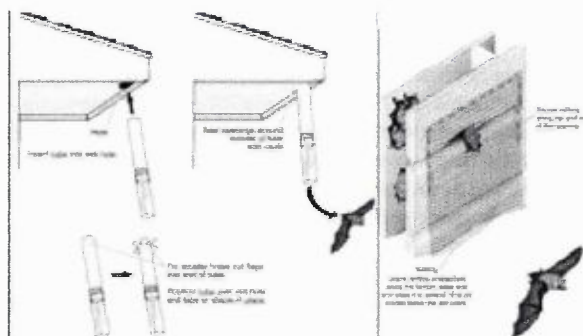
De renovatiewerkzaamheden zullen alleen plaatsvinden aan de woongebouwen. Het functionele leefgebied van de huismus bestaat uit de aangrenzende tuinen en straatbeplanting. In deze leefomgeving zullen geen aanpassingen of werkzaamheden plaatsvinden. Het verwijderen van gevelbeplanting zoals vuurdoorn in functionele leefgebieden van de huismus wordt zoveel mogelijk voorkomen. Hierdoor blijft het leefgebied van de huismus intact.

### 5.3 Vleermuizen

Er gaan in totaal 10 paar- en zomerverblijven van de gewone dwergvleermuis verloren en 2 paarverblijven van de ruige dwergvleermuis. De 12 verblijfplaatsen zijn verdeeld over 39 woningen (zie de adressenlijst bij de quickscan in bijlage 1 van dit activiteitenplan). Dit komt doordat paarverblijven niet altijd precies kunnen worden aangegeven. In één van de woningen is een verblijfplaats. Bij alle 39 woningen moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met een paarverblijf. Voor de 39 woningen gelden mitigerende maatregelen.

#### 1. Bebouwing vooraf ongeschikt maken

De bebouwing wordt voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden ongeschikt gemaakt als verblijfplaats (bijvoorbeeld door het plaatsen van exclusion flaps, of pvc buizen (zie figuur 4), het maken van tochtgaten. Dit ongeschikt maken wordt minstens 1 week voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden en onder begeleiding van een deskundig ecooloog.



Figuur 4: voorbeelden van ongeschikt maken van gebouwen met behulp van pvc buizen (links) en netten (rechts).

#### 2. Rekening houden met weersomstandigheden

Het ongeschikt maken van de bebouwing wordt alleen uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden (temperatuur minimaal 10 graden Celsius, wind maximaal 5 Beaufort en geen neerslag).

#### 3. Werken buiten gevoelige perioden

Vanwege het voorkomen van meerdere beschermde soorten in de woningen kan in de woningen met verblijfplaatsen van vleermuizen niet altijd gewerkt worden buiten de gevoelige periode. Er zijn vooral veel gierzwaluwnesten aangetroffen en met name gierzwaluwen kunnen moeilijker een nieuwe verblijfplaats op een andere locatie lokaliseren en in gebruik nemen. Bij de gewone en de ruige dwergvleermuis is dit



minder aan de orde en derhalve is er voor gekozen om buiten het broedseizoen van de huismus en gierzwaluw te werken, ook als dit conflicteert met de gevoelige periode van de vleermuizen.

#### 4. Afstemmen met vleermuisdeskundige

De uitvoer van de werkzaamheden (met name de periode, tijdstip en werkwijze) wordt afgestemd met een vleermuisdeskundige. Deze dient tevens oproepbaar te zijn om eventueel aangetroffen dieren te kunnen verplaatsen.

#### 5. Gebruik van kunstlicht beperken

Om verstoring van vleermuizen te voorkomen wordt bij nachtelijke werkzaamheden zo min mogelijk met kunstlicht gewerkt. Daar waar dit niet mogelijk is wordt lichtval op bomen en gebouwen in en langs het projectgebied voorkomen door gebruik te maken van gerichte verlichting. Aangezien de bebouwing voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt wordt gemaakt als verblijfplaats voor vleermuizen, hoeft de bebouwing die ongeschikt is of wordt gemaakt, of waar op dat moment aan wordt gewerkt, niet onbelicht te worden gelaten.

#### 6. Verzorgen van alternatieve verblijfplaatsen

Er gaan in totaal 10 paar- en zomerverblijven van de gewone dwergvleermuis verloren en 2 paarverblijven van de ruige dwergvleermuis. Om de functionaliteit van verblijfplaatsen volledig te garanderen wordt gezorgd voor alternatieve verblijfplaatsen in het projectgebied.

Het betreffen in totaal 12 vleermuisverblijven (10 zomer/paarverblijven en 2 paarverblijven) die met een compensatieverhouding van 1: 4 worden vervangen. Er worden verspreid over de kopgevels in het plangebied op minimaal 3 meter hoogte ten minste 48 vleermuisverblijven aangebracht.

Als vervangende verblijfplaats worden 44 inbouwstenen die met 2 tegelijk aan elkaar worden gekoppeld worden geplaatst. Het betreft de IB VL 01 inbouwsteen. Dit type inbouwsteen is geschikt voor enkele vleermuizen (zoals het geval is in dit projectgebied), maar bij schakeling van meerdere stenen zijn ze zelfs geschikt als kraamverblijf. Er is geen kraamfunctie of massa winterverblijfplaats vastgesteld in het plangebied, maar mogelijk zijn er wel overwinterende individuen. Derhalve worden 4 grote keramieke kraamkasten (*Koninklijke Tichelaar Makkum*) geplaatst. De kraamkasten zijn tevens geschikt als winterverblijfplaats. De inbouwkasten worden verspreid over deelgebied 2 t/m 5 geplaatst.

De woningen in deelgebied 1 hebben geen spouwmuur en hier kunnen daarom geen inbouwkasten worden geplaatst. Een uitzondering zijn een drietal woningen aan de Dr. Schaepmanplein maar omdat dit vrij lage woningen zijn kunnen de inbouwkasten niet hoog genoeg (minimaal 3 meter) geplaatst worden. In deelgebied 1 worden daarom geen inbouwkasten maar uitwendige kasten zoals de Schwegler IFF, Vivara Oekraïne of Vivara Chillon VK WS 03. Deze uitwendige kasten blijven permanent hangen. In de overige deelgebieden kunnen wel inbouwkasten worden geplaatst. In totaal worden er, naast de 48 inbouwkasten, dus ook 28 uitwendige verblijfplaatsen geplaatst. Dit is om de 4 verblijfplaatsen in deelgebied 1 te compenseren en om vóór aanvang van de werkzaamheden in deelgebied 2 alternatieven aan te bieden voor de 3

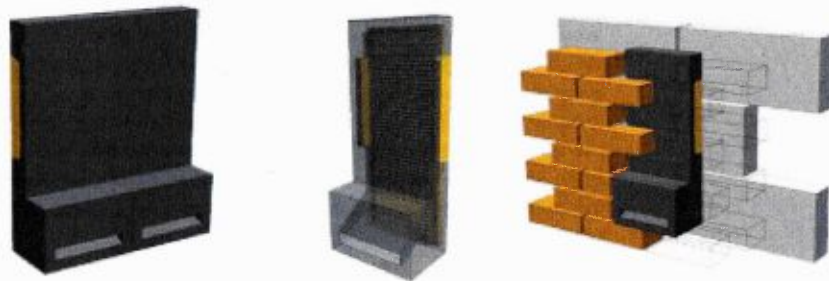


verblijfplaatsen in deelgebied 2 (vooralsnog zal deelgebied 2 na afronding van deelgebied 1 worden uitgevoerd). Deze kasten worden tijdens de renovatie in deelgebied 1 geplaatst en worden niet meer verwijderd. Daarnaast kunnen de vleermuizen tijdens de renovatiewerkzaamheden van deelgebied 1 ook verblijven in de huizen in de andere deelgebieden of buiten het projectgebied. De uitwendige kasten komen bovenop de 44 inbouwstenen en 4 keramieke kraamkasten, die al ruimschoots het in totaal van 12 verblijfplaatsen in het projectgebied, compenseren.

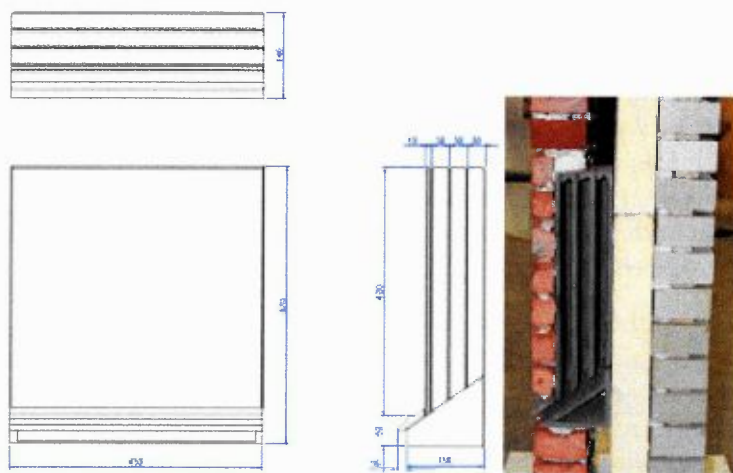
De daken zullen na de werkzaamheden weer toegankelijk zijn voor vleermuizen. Er blijft namelijk voldoende ruimte onder de dakpannen beschikbaar waar de vleermuizen kunnen verblijven. Om zorg te dragen voor een goede werking gebeurt de plaatsing van de alternatieve verblijfplaatsen in overleg met een vleermuisdeskundige.



*Figuur 5: voorbeeld van een uitwendige kast, de Vivara Chillon VK WS 03.*



*Figuur 6: IB VL 01 inbouwsteen vleermuizen.*



*Figuur 7: Schematische weergave kraamkast van Koninklijke Tichelaar Makkum, met afmetingen in millimeters (links) met inbouwvoorbeeld (rechts). Deze kast is ook geschikt als winterverblijfplaats.*

*2. In de aanvraag staat aangegeven dat er als permanente mitigatie voor de huismus mussenvides gerealiseerd gaan worden. Er is uit onderzoek bekend dat er door dakisolatie negatieve effecten kunnen ontstaan op door de huismus gemaakte nesten onder de dakpannen door opwarming van het dak in bepaalde windrichtingen (minder warm op het noorden). Kunt u aangeven of dat in dit geval met deze mussenvides te verwachten is? Kunt u een onderbouwing geven van de werking van de mussenvides?*

Vogelbescherming welke destijds heeft meegedacht over het ontwerp van de mussenvides. Uit een eerste onderzoek (niet openbaar) bleek dat de vides wel worden gebruikt, er is echter geen meerjarige monitoring gedaan. Er zijn naar mijn weten en ook die van collega ecologen geen onderzoeken bekend waaruit blijkt dat de mussenvides toegepast onder de dakpannen leiden tot oververhitting. De mussenvides worden nog steeds door de Vogelbescherming verkocht en ik zie zelf ook geen aanleiding om de vides niet meer toe te passen. Natuurlijk zal er wel worden gekeken naar de geschikte plekken waar de vides geplaatst kunnen worden. Dus aan de schaduwrijke kant/plek van de huizen. De huismussenvides worden direct boven de goot geplaatst buiten de thermische schil. Er is dus geen opwarming door het te plaatsen isolatiemateriaal. Momenteel worden de bouwtekeningen opgesteld waarop de plaatsing van de mussenvides is te zien. Deze worden volgende week nageleverd.

*3. Is er bij de alternatieve nestlocaties voor de huismus ook voldoende leefgebied aanwezig?*

De alternatieve nestplaatsen worden zoveel mogelijk op of zo dicht mogelijk bij de bestaande nestlocatie geplaatst. De mussenvides worden in dezelfde huizen en huizenblokken geplaatst als waar de huidige nestlocaties zijn aangetroffen. In die zin is er geen sprake van een alternatieve locaties.

Het functionele leefgebied van de huismus bestaat uit de aangrenzende tuinen en straatbeplanting. In deze leefomgeving zullen geen aanpassingen of werkzaamheden plaatsvinden. Het verwijderen van gevelbeplanting zoals vuurdoorn in functionele leefgebieden van de huismus wordt zoveel mogelijk voorkomen. Dat zal alleen het geval zijn indien het nodig is voor het plaatsen van steigers. Bij het plaatsen van steigers zal de gevelbeplanting zoveel mogelijk worden ontzien. Hierdoor blijft het leefgebied van de huismus ook in de realisatiefase intact.

Voor de uitvoering van de maatregelen zal ook een ecologisch werkprotocol worden opgesteld door een ter zake deskundige. Hiervoor wordt in overleg met de aannemer de maatregelen in meer detail omschreven, zoals de exacte locaties van de te plaatsen huismusvides. Bij het plaatsen van de mussenvides wordt rekening gehouden met dat dit in de nabijheid van geschikt leefgebied bij de huismus plaatsvindt.

*4. Wij vragen u voor wat betreft de permanente mitigatiemaatregelen meer informatie aan te leveren over hoe dit gerealiseerd wordt, welke maatregelen het precies zullen zijn en waar ze aangeboden zullen worden?*

In hoofdstuk 5 van het activiteitenplan zijn de maatregelen uitvoerig omschreven. Hier staan de type maatregelen en voorzieningen omschreven, de aantallen en wanneer deze gerealiseerd worden. Voor de uitvoering van de maatregelen zal ook een ecologisch werkprotocol worden

opgesteld door een ter zake deskundige. Hiervoor wordt in overleg met de aannemer de maatregelen in meer detail omschreven, zoals de exacte locaties van de te plaatsen verblijfplaatsen. Ter aanvulling op de beschrijving van de mitigerende maatregelen in hoofdstuk 5 is onderstaande van toepassing.

Voor vleermuizen worden, naast de 28 uitwendige verblijfplaatsen, 48 inbouwkasten geplaatst. De uitwendige verblijfplaatsen worden in fase 1 geplaatst. De 48 inbouwkasten worden verdeeld over fase 2 t/m 5 geplaatst. Er hangen dan dus al 28 uitwendige kasten in fase 1.

Fase 2: 20 kasten plaatsing maart 2020-maart 2021

Fase 3: 16 kasten plaatsing maart 2021-maart 2022

Fase 4: 8 kasten plaatsing maart 2022-maart 2023

Fase 5: 4 kasten plaatsing maart 2023-maart 2024

Momenteel worden de bouwtekeningen opgesteld daarin worden ook de verblijfplaatsen van de gierzwaluwen in de overstekken van de dakkapellen opgenomen. Aan de hand van de tekeningen wordt bepaald waar en hoeveel verblijfplaatsen op deze manier in de dakkapellen gerealiseerd kunnen worden en hoeveel gierzwaluw inbouwkasten geplaatst worden om in totaal 160 alternatieve verblijfplaatsen aan te kunnen bieden. Deze tekeningen worden volgende week nageleverd.

De aanvulling met betrekking tot de huismusvides is opgenomen in het antwoord op vraag 2.



*5. Op welke manier wordt rekening gehouden met de voor huismussen kwetsbare vorstperiode?*

We houden rekening met de meest gevoelige periode van de huismus en dat is de broedperiode. Dit project is van dermate omvang (477 woningen) dat niet ten alle tijden rekening kan worden gehouden met alle gevoelige perioden van alle afzonderlijke beschermde soorten. Bij sneeuwval zal in ieder geval niet gewerkt worden aan de daken. Indien tijdens de vorst huismussen worden aangetroffen in de te renoveren woningen wordt een ter zake doende deskundige ingeschakeld om te overleggen over hoe te handelen.

*6. Wanneer worden de uitwendige kasten van de vleermuizen gerealiseerd?*

Tijdens de renovatie van de huizen in deelgebied I worden de uitwendige kasten aangebracht, zie 1<sup>e</sup> alinea van blz. 15 van het activiteitenplan. De kasten worden in de periode maart-april 2019 opgehangen.

*7. U geeft aan dat er vooral rekening wordt gehouden met de kwetsbare broedperiode van de gierzwaluw. En dat hierdoor geen ruimte is om rekening te houden met de kwetsbare perioden van de vleermuizen. Kunt u aangeven (ook in het kader van de alternatievenafweging) waarom er bijvoorbeeld niet gewerkt kan worden buiten de voor de gewone dwergvleermuis kwetsbare winterperiode? Wordt er wel rekening gehouden met de kwetsbare kraamperiode? Kunnen de verblijfplaatsen voorafgaand aan de winter ongeschikt gemaakt worden?*

Mogelijk dat er enkele overwinterende vleermuizen voorkomen maar er worden geen massawinterverblijven verwacht op basis van het uitgevoerde vleermuisonderzoek. Locaties waar zomer- en/of paarverblijven zijn aangetroffen en die in de winter worden gerenoveerd zullen voor aanvang van de winter ongeschikt worden gemaakt middels de werkwijze onder punt 1 van paragraaf 5.3 van het activiteitenplan.

Er zijn geen kraamverblijven aangetroffen in het gebied, rekening houden met de kraamperiode is dan ook niet aan de orde.

*8. In het plangebied zijn meer dan 10 gierzwaluwnesten vastgesteld. In geval van grotere kolonies (10 of meer paartjes) of als er door de activiteiten veel verblijfplaatsen (10 of meer nesten) ongeschikt worden, moeten ze bij voorkeur minimaal één volledig broedseizoen gelijktijdig met de te verwijderen verblijfplaatsen aanwezig zijn (Kennisdocument gierzwaluw). In het geval van dit project wordt deze maatregel niet uitgevoerd. Kunt u ecologisch onderbouwen waarom dit niet nodig is?*

De nieuwe gierzwaluwverblijven worden teruggeplaatst in dezelfde huizen en huizenblokken. Deze worden buiten het broedseizoen geplaatst, waardoor er tijdens elk broedseizoen nestgelegenheden aanwezig zijn op de betreffende locaties. De oorspronkelijke nesten zijn namelijk nog beschikbaar vóór aanvang van de renovatie en de nieuwe nestvoorzieningen zijn beschikbaar na afloop van de renovatie in dezelfde huizenblokken.

Zie ook beantwoording vraag 4.

#### **Aanvulling 11 februari 2019**

Zoals zojuist telefonisch besproken stuur ik u bij deze nog een aanvulling op de antwoorden zoals verstuurd op 31 januari. In deze antwoorden was opgenomen dat er nog een tekening zou komen voor de inpassing van de verblijfplaatsen van huismussen en gierzwaluwen. Bij deze meldt ik dat deze tekening niet wordt nagestuurd omdat we een andere aanpak voorstellen.

Er is tot nu toe nog geen gedetailleerd plan gemaakt omdat het nog niet duidelijk was of de draagkracht zou worden behaald. Inmiddels is bekend dat de bewoners hebben ingestemd met de werkzaamheden aan de woningen. De aannemer kan nu met de gedetailleerde uitwerking van de werkzaamheden beginnen. We hebben besloten dat het beter is om in samenwerking met de aannemer een gedetailleerd plan te maken waarbij meerdere typen verblijven worden toegepast. Derhalve wordt er geen tekening nagestuurd maar zal er een ecologisch werkprotocol worden opgesteld waarin ook de gedetailleerde informatie wordt opgenomen over de alternatieve verblijfplaatsen voor de gierzwaluw, huismus en vleermuizen.

Dit wordt een soort van kastenplan waarbij een ter zake doende deskundige met de aannemer ter plaatse gaat kijken waar en welk type verblijfplaatsen geplaatst kunnen worden. Te denken valt aan een combinatie van inbouwkasten, uitwendige kasten (waar geen spouw aanwezig is) en geïntegreerde nestruimten (in dakkapellen, overstekken, in de nokken) voor de gierzwaluw, huismussenvides en -kasten voor de huismus, inbouwkasten en externe kasten (waar geen spouw aanwezig is) voor vleermuizen.